

נאור של נייר

ההבדל בין וולאדימיר מאיאקובסקי לאורי צבי

גרינברג * פסטיבל סירוס שקספיר ב.קאמרי * מבקר

זקן מגדל מבקר צעיר * אלי בכר ורטיבות האצבע

אמנות

כחול לבן

15 במאס 1918 פירסם וולאדימיר מאיאקובסקי יחד עם אמנים נוספים את "צו מס' 1 על הדמוקרטיזציה של האמנות (סיפורת הנדרות ויצור בכיכר)" תחת הכותרת "הסופרים הקומוניסטיים". בצו זה נכתב, בין השאר: "בכל גווייה הקשת יתחלפו תמונות (צבעים) כרחובות וכי כירכות מכית אל בית, ישמחו, יאצילו את עינו (טעמו) של עוברי-אורח.

"הציירים והסופרים חייבים לקחת ללא שהייה סירים מלאי צבעים, ובמכחול

ציור כחול-לבן
לשנת ה-30 למדינה

אמנותם להאיר ולקשט את כל הצלעות, המצחים והחזות של הערים, של תחנות-הרכבת וערי קרונות מסילות-הכרזל הרצים לעולם.

"יהי מעתה, שאזרח העובר מרחוב יתענג בכל הגע והגע על עומק המחשבה של בני-הזמן הגדולים, יתבונן בכורק הצבעוני של השימחה היפה היום, יקשיב למוסיקה - מלודיה, רעמה, שאון - של מלחינים נהדרים בכל אתר, ויהיו הרחובות לחג האמנות בכל".

בספטמבר 1977 פירסמה ועדת הגיגות 30 השנה לייסוד המדינה, הצעה לצבוע את הבניינים ברחובות תל-אביב המר-כיים בצבעי כחול-לבן, שיסמלו את ציבועי הלאום, ומטבע השילטון החדש, מן הראוי יהיה שהמשורר הלאומי אורי צבי גרינברג, יפנה אל הציבור, ויקבע קבל עם ועדה: "הציירים והסופרים חיי-ביום לקחת ללא שהייה סירים מלאי צבעים, ובמכחול אמנותם להאיר ול-קשט..." ועל-מנת לעורר אותם אולי יטריח גרינברג את עצמו, ויחבר מאניפסט אמנותי סיפורתי תחת הכותרת, "הפוטו-ריום הרוויזיוניסטי" שיתאר את, הבהוק הצבעוני של השימחה היפה היום..." מאניפסט שבו יקבע לציירים ערך ציורי חדש: צייר כחול-לבן.

תיאטרון

"מור סולטן"

מול קהמיסעדה טולטן בתל-אביב מצוי אולם תיאטרון המתכנה התיאטרון הקאמרי העירוני של תל-אביב, אולם שפעילותו האמנותית ממומנת ב-6 מיליון לירות ישראליות לשנה עלידי אורחי ישראל (דרך המועצה לתרבות ולאמנות) ובעוד

יותר ממיליון ל"י עלידי אורחי תל-אביב (דרך עיריית תל-אביב). בראש תיאטרון זה אין מנהל אמנותי בדומה להבימה, תיאטרון היפה והחזן הירושלמי, אלא אדמיניסטרטור בתואר מנכ"ל בשם אורי עופר, המולך כסולטן על הרפרטואר התיאטרון הקאמרי.

עם פתיחת עונת התיאטרון תשל"ח פירסם עופר את הרפרטואר של תיאטרוננו, ומסתבר שהוא אינו מתעלה מעל לקלישות ולמיסחור של רפרטואר השנים האחרונות. פתיחת עונת תשל"ח עם שני מחזות שקספיריים עלולה ליצור אשליה של פסטיבל שיקספיר בתיאטרון הקאמרי - אלא ששתי ההצגות הן בבחינת פסטיבל סירוס שקספיר.

אילוף הטוררת מאת יוסף מילוא עליפי ויליאם שקספיר ויליוס קיטר מאת פיטר גיימס עליפי ויליאם שקספיר והמירפסת ל'ואן ז'אנה, מזכירים את הבדיחה, "ויליאם שקספיר נולד בסטרטפורד על נהר אבון ומת בתיאטרון העיברי".

בין עליפי שקספיר אחד למישנה, מועלית עם פתיחת עונה זו כולם היו בני לארתור מילר זו העונה השלישית. שלי שיית מחזות זו מייצגת במלואה את הרי קנות הרפרטוארית שתיאטרון זה מאכיל את צופיו.

אורי עופר, האיש כלייכול בקאמרי מודע לכך, שעל-מנת להמשיך ולקבל תמיכה כספית ציבורית עליו להעלות

אורי עופר

אדמיניסטרטור במקום מנהל אמנותי

מחזה מקורי כלשהו, ויחד עם זאת אינו מוכן כלל להסתכן הסתכנות ראוייה לשמה, לפחות ברמת ההסתכנות של הרפרטואר בתיאטרון היפה. והוא מעלה במקביל לשלושה המחזות הפותחים את העונה גם את גירסתו של יורם פאלק לסיפורו של ש"י עגנון והיה העקוב למישור שהופק על חשבון הפסטיבל הישראלי ולמענו, כדי למלא אותה הפונקציה של "מחזה מקורי".

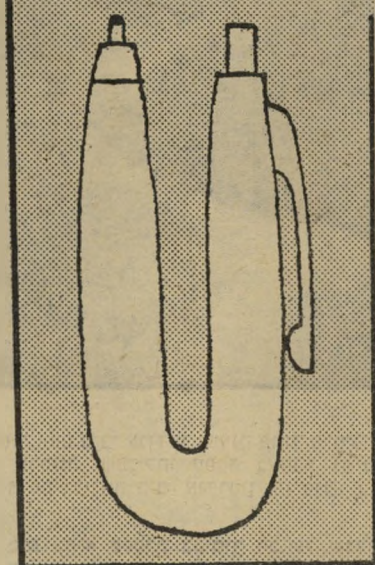
עם רפרטואר-פתיחה שכזה לעונת תשל"ח, התיאטרון הקאמרי העירוני של תל-אביב אינו תיאטרון, אינו קאמרי, אינו עירוני ואינו גם תל-אביבי, ומוטב ל"מישרד-החינוך והתרבות ולעיריית תל-אביב להעביר את תיפעולו לידי אמרגן פרטי שיעלה על במתה. במתח-רווחים מינה את הדעת, את שקספיר ואת ארתור מילר, ויחטון כ-7 וחצי מיליון לירות ישראליות שניתן יהיה להקדיש לטיפוח התיאטרון המקורי במדינת ישראל.

תולעי תרבות

נון. קוף.

"דור דור ומשורריו, מספריו ומבקריהם..." כותב המבקר הדגול ב.י. מיכלי שמעודו לא התבלט בביקורת כלשהי. ושמאזניים, בטאון אגודת הסופרים שבעריכתו, זה שנים שלא גילה תגלית כלשהי בסיפורת או בשירה העיבריים. מובאה זו משל ב.י. מיכלי לקוחה מתוך מאמרו "על גיסיס קלדרו" שפורסם במאזניים.

את מאמרו פותח מיכלי בהודעה: "ה-

מאזניים ביקורת
דור דור ומיכליו

מבקר דנו טרם הוציא לאור את סיפור הראשון, ובהמשך המאמר אנו למדים כי למרות שגיסיס קלדרו טרם הוציא לאור וכו', מיכלי טורח ומכנהו בראשי-תיבות שמו, וכותב: ב.י. מיכלי קובע מיכלי כי ב.י. הוא, "הבולט בין המבקרים כנר דורו" ומיד מוסיף: "לפי שעה לא הקים בנייני-ביקורת מפוארים..." וכך נשאלת השאלה כיצד ב.י. שטרם, "הקים בנייני-ביקורת מפוארים" הופך ה"בולט בין המבקרים בני-דורו". מיכלי ממתיק סוד עם קוראיו ומבשר בצינעה שייחכן כי ב.י. "היעלמותו ו"השתיקותו" מנוצלות לאיוו עבודה גדולה, והקורא החשדן עלול להתפתות ולחשוב ש.י. בהיעלמו יותו ושתיקותו מחבר איזו עבודה גדולה על תרומתו של המבקר ב.י. מיכלי לסיפ-רות העיברית זלביקורתה.

בהמשך, רשימתו על ב.י. מביא י.ב. מיכלי רשימת מובאות מחצי-תריסר ביקור-רות שפירסם עד כה, "הבולט בין המבקרים בני-דורו", וכינינה בליטות כגון "ב.י. יודע: בדר-כלל נוטה המבקר לתפיסת מצבה הסטטי של היצירה, דבר הפוטריו מן המאמץ שמפיל עליו הדינאמי הכפוף לתמורות..." והקורא שאינו עוקב אחר גדולתו של ב.י. הרי סנדקו, ב.י. מיכלי, ממשיך ומביא מובאות מכתבי ב.י. "מנצח דברים מתוך עימות אנאלוגי של סיטואציות אנושיות רבות ושונות, אך גם בעלות קווים משותפים של בעייתיות יסוד אחת. מתוך כך מופנית תשומת-הלב אל קשת רחבה של אפשרויות-התייחסות אל אותה בעייתיות-יסודית..." ומי שאינו יכול לפתח את, "העימות האנאלוגי של סיטואציות אנושיות..." וכו', מודרו ב.י. מיכלי

ומפרש: "ב.י. אינו משתמש במפתח סטנדרטי הפותח כפיכול את כל השעי-ריב. בדומה לעולם-היוצר, שהוא הרי-פעמי, כך גם מנטולו של השער המולך אליו. חרי-פעמיותו זו מחייבת התקנתו של מפתח מיוחד..." במילים אחרות, מסתבר מתוך תיאורו של ב.י. מיכלי כי ב.י. הוא מפתח, שכאשר הוא מצליח לפתוח ניתן לצטט אותו: "שום פנימיות נפש אינה מתגלה במלוא תוקפה קודם שהיא נתקלת בקיר של היצירות..."

וכך מגבב המבקר הזקן, שמעודו לא גילה סופר או משורר עיברי כלשהו. ומצרף צירופי גאולה שונים מתוך קטעים ובחצי תריסר הביקורות של ב.י. תוך שהוא מגלה מבקר עיברי חדש. וכאשר תוהה הקורא האלמני של מאזניים (בדו"ח) מאזניים בוועידת אגודת-הסופרים מעולם אין מפרסמים את מיספרי תפוצתו של כתיבת (זה לסיבה המביאה את ב.י. מיכלי לגלות את ב.י. הוא אינו מסתיר זאת ומציין לקראת סיום רשימתו: "הוא (ב.י.) שייך ליחידים, שאומנם ידועה זיקתם ליצירה החדישה אבל אינם נלווים אל הכריחה בדרך הפרשנית. הוא לא נכבש למדע-הסיפורת היודע-כל וכל-יודע... ב.י. מותר על השמור לו בננויו: מפתח-הת-פלא לפתיחת כל מנטול מורכב, איזומים משוכללים לחיתוך אוויר, אמר צעום ברוקים ומנוסים ללכירת גמלים שפורחים כאוויר וכו'..."

וכאן מתחילה להתברר לה התמונה, ואם להיעזר במפתחות כלשהן עלול להי-ווצר הרושם כי המבקר הוותיק ב.י. מיכלי מטיל מימיו מסביב לשתי הרך של "הבולט בין המבקרים בני-דורו" ומטפחו "כ"ירוש" במאזניים, יורש שמעלתו היא "שאומונם ידועה זיקתו ליצירה החדישה..." ודומה ש.י. מיכלי כמו מפטיר אל מתחת לפימתו עלי כסל מאזניים, ומבהיר: דור דור ומיכליו.

שירה

חיים-נחמן בכר

נא לדמיין שיר מאת המשורר חיים-נחמן ביאליק, בנוסח: "שלום רב שובך ציפורת נחמדת, / מארצות החום אל חיים-נחמן - / אל-קולך כי ערב מה נפש ביאליק כלתה, / בחורף בעונת חיים נחמן..." וכו'. נסו לדמיין לעצמכם את ביאליק פורץ בשיר שכזה לפנתאון השירה העיברית.

באמת שאלי בכר אינו ביאליק, הוא גם אינו שלונסקי ולא אבידן. הוא רק אלי בכר המשלים עם הרטיבות באצבעות. וכאשר ביאליק הילד הרטיב אצבעות, בא המלמד והניח לו קמצוץ של טבק על-מנת שלא ירטיב אצבעות. אבל ביאליק לא השלים עם הרטיבות אצבעות והכנסתן לתחת של היצירה העיברית.